

Розділ 3

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.5.009(477)

В. А. Бондаренко,
Н. О. Пустова

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ АНТИМОНОПОЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Розглянуто організаційні аспекти антимонопольного регулювання в контексті європейської інтеграції України. На підставі аналізу положень законодавства Європейського Союзу, інших нормативно-правових актів розкрито форми правового регулювання у сфері конкуренції, зокрема щодо співвідношення національного та наднаціонального законодавства. Проаналізовано підходи до формування національної моделі антимонопольного законодавства у перехідний період адаптації національного законодавства до вимог Європейського Союзу.

Ключові слова: антимонопольне регулювання, європейська інтеграція, національна модель регулювання, Європейський Союз.

Постановка проблеми. Відповідно до Конституції України, національне адміністративно-правове антимонопольне регулювання обумовлено міжнародно-правовими нормами та принципами, обов'язковими для національного законодавства. Нині конкурентне регулювання здійснюється не тільки на національному, але й на міжнародному рівні. Водночас міжнародно-правове регулювання конкуренції відбувається в декількох напрямках або в декількох форматах у межах універсальних і регіональних міжнародних організацій, зокрема інтеграційних регіональних економічних об'єднань, а також за допомогою різних не пов'язаних із створенням міжнародних організацій міжнародних договорів між державами, конкурентними відомствами держав й іншими суб'єктами міжнародного права. Реалізація Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу (далі – ЄС) вимагає етапної адаптації національного антимонопольного законодавства до вимог ЄС.

Стан дослідження. Питання розвитку антимонопольного законодавства тією чи іншою мірою досліджували у своїх працях такі

вчені, як: В. Б. Авер'янов, Л. Р. Біла, Ю. П. Битяк, А. С. Васильєв, Р. А. Калюжний, Л. В. Коваль, Н. Р. Малишева, В. Ф. Опришко, П. М. Рабінович, А. О. Селіванов, В. Ф. Сіренко, О. Ф. Фрицький, В. В. Цветков, В. О. Шамрай, В. М. Шаповал, Ю. С. Шемшученко та ін. Високо оцінюючи внесок учених у висвітленні правового регулювання в антимонопольній сфері, потрібно визнати, що європейська інтеграція України ставить перед дослідником нові завдання, які потребують вирішення.

Метою статті є дослідження організаційних аспектів антимонопольного регулювання в контексті європейської інтеграції.

Виклад основних положень. Важливе значення для формування балансу інтересів і правових основ його забезпечення в сфері антимонопольного регулювання мають регіональні інтеграційні процеси. Серед об'єднань, що передбачають різні ступені економічної інтеграції, охоплюючи конкурентні аспекти регулювання, можна виокремити ЄС.

Із метою вирішення питань адміністративно-правового забезпечення антимонопольної діяльності виникає необхідність наукового дослідження розвитку економічної інтеграції, формування багаторівневої моделі антимонопольного регулювання, що охоплює національні та наднаціональні інститути. Окремі питання цієї теми стали об'єктом уваги дослідників, окрім того, поступово увагу авторів привертає проблематика конкурентно-правового регулювання у контексті порівняльно-правового вивчення досвіду країн-членів ЄС. Як зазначає О. Бакалінська, основні вимоги до адаптації й імплементації правил конкуренції ЄС у конкурентне законодавство України можна згрупувати відповідно до сфери правового регулювання на: правовий режим антиконкурентних узгоджених дій, контроль за концентрацією, діяльність державних монополій та державну допомогу. Саме з цих позицій слід досліджувати сучасний стан розвитку конкурентного законодавства України [1, с. 98].

Створення регіональних інтеграційних економічних об'єднань відображає наявність складних процесів міжнародної міжнаціональної та міжрегіональної конкуренції, в яких діють інтереси України. Регіональні економічні об'єднання вступають у певну конкуренцію між собою. Особливості правового статусу, насамперед правил, пропонує тим чи іншим інтеграційним об'єднанням у контексті участі держав у декількох інтеграційних регіональних та універсальних організаціях, впливають на формування конкретної моделі наднаціонального та національного антимонопольного регулювання.

На пострадянському просторі набирає значення європейська й євроатлантична інтеграція, на противагу Євразійському економічному

союзу. Важливе місце у функціонуванні ЄС посідає антимонопольне регулювання. Історично європейська інтеграція здійснюється в період, коли накопичений позитивний і негативний досвід країн-членів ЄС, зокрема щодо забезпечення інтересів національних держав, які є учасниками інтеграційного об'єднання, дають можливість уникнути негативних результатів. Феномен ЄС зумовив виникнення нових правових підходів у контексті співвідношення міжнародних і національних правових регуляторів, сформував систему не тільки наднаціональних правових норм, але й системи наднаціональних представницьких, адміністративних і судових органів, які, по суті, автономно від держав-членів приймають свої норми та рішення щодо переданих національними державами функцій і повноважень [2, с. 20].

Процес європейської інтеграції сприяв розвитку міжнародно-національної системи норм, що сприяла виникненню нових теоретичних концепцій і практичних підходів, нових юридичних конструкцій, правових принципів. З огляду на низку авторитетних досліджень феномена ЄС, співтовариство, еволюціонує, щоразу більше виходить за межі цілей і завдань, закріплених в установчих договорах.

Однією з сфер, в яких процеси правової інтеграції виявляються яскравіше та послідовніше, є публічний захист конкуренції.

До моменту підписання Римського договору 1957 р. у різних європейських країнах питання захисту конкуренції регулювалося з неоднаковою інтенсивністю. Факт створення спільного ринку та прийняття зобов'язань країнами-членами, зокрема і в галузі захисту конкуренції, означав початок процесу вирівнювання темпів розвитку конкурентного права на національному рівні в країнах, які раніше не відрізнялися особливою прихильністю розвитку цього сегмента правового регулювання. Наприклад, доцільно розглянути правове регулювання досліджуваної сфери Іспанії (країни, яка за своїми соціально-економічними показниками найбільше подібна до України) [3].

В Іспанії перший антимонопольний закон прийнято лише 1963 р. Тоді країна не входила в ЄС, але, як зауважують в іспанській правовій літературі, за основу закону були взяті положення ст.ст. 85 і 86 Римського договору, що встановлюють регулювання щодо обмежуючих конкуренцію договорів і зловживання домінантним становищем [4, с. 164].

Другий етап розвитку конкурентно-правових регуляторів Іспанії пов'язаний із європейською інтеграцією. У 1986 р. країна стала членом ЄС. Іспанія 1989 р. суттєво поновлює національне антимонопольне регулювання, скасовує закон 1963 р. і приймає новий Закон про захист конкуренції.

Незважаючи на наявність припущень, що впливають із національних процесів розвитку регулювання конкурентних відносин, все-таки важливу роль у наступній стадії оновлення антимонопольного законодавства Іспанії знову відіграли загальноєвропейські реформи регулювання у цій сфері. Прийняття чергового, чинного Закону про захист конкуренції 2007 р. пов'язано з розвитком європейського конкурентного права, зокрема, з прийняттям 2003 р. Регламенту Ради ЄС, що передбачає низку засобів децентралізації процедур застосування норм ст.ст. 81 та 82 Римського договору й деякі інші інновації. Також свідченням прийняття національним законодавцем інститутів, сформованих у праві ЄС в сфері конкуренції, є, зокрема, зміна в порядку участі адміністративного конкурентного органу в судових процесах за конкурентними спорами.

Комісія ЄС наділена правом участі у судових процесах у справах, ініційованих приватними особами, пов'язаними з застосуванням ст.ст. 81, 82 Договору ЄС. Насамперед до приватної особи перед зверненням до торгового суду з позовом про відшкодування збитку висувалася вимога дотримання обов'язкового досудового порядку звернення до антимонопольного органу, який, проводячи розслідування, визначав наявність або відсутність порушення. Тільки при виявленні порушення можна було звернутися до торгового суду з вимогою щодо позову, зокрема про відшкодування збитку. В новому законі це правило скасовано й суди вправі безпосередньо розглядати справи, що виникають зі ст.ст. 1 і 2 Закону про захист конкуренції (антиконкурентні угоди та зловживання у домінуючому положенні на ринку). Однак для єдиної судової практики торговельних судів і квазісудових конкурентних адміністративних органів останнім надають право представляти свої матеріали у судах при розгляді зазначених конкурентних спорів. Цим правом наділені і центральний конкурентний орган – Національна комісія з конкуренції Іспанії, і конкурентні органи автономних співтовариств [5, с. 53].

У розглянутому прикладі є ще одна причинно-последовна логічна лінія в контексті європейської інтеграції та впливу права ЄС на національні інститути. Річ у тім, що до розглянутих змін національні торговельні суди Іспанії мали право приймати напряму, без попереднього звернення до будь-яких адміністративних органів, конкурентні позови лише за правом ЄС – ст.ст. 81 і 82 Римського договору. Однак за аналогічними статтями національного іспанського конкурентного закону сторони повинні були звернутися спершу до адміністративних конкурентних органів. Розширюючи повноваження торговельних судів Іспанії з розгляду справ за ст.ст. 81 і 82 Римського

договору, логіка інтеграційного розвитку зумовила зміну всієї національної юрисдикційної моделі розгляду справ, що виникають із конкурентно-правових відносин, що мали іншу організаційно-правову логіку, оскільки саме за прикладом права ЄС торговельні суди стали прямо розглядати антимонопольні спори [5, с. 54–55].

Наступна тенденція – трансформація європейського конкурентного права в національне, застосування конкурентних норм європейського права національними публічними суб'єктами країн-членів.

В Україні нині діє аналогічна модель – сторони можуть заявити приватні позови з конкурентного права в суди, але суди мають обов'язок повідомляти антимонопольні органи про кожну справу, в якій буде застосоване антимонопольне законодавство, з метою забезпечення захисту антимонопольним органом публічного інтересу в сфері захисту конкуренції.

Доцільно зазначити, що, відповідно до вимог іспанського законодавства, термін для оголошення рішення з конкурентного спору, що розглядається торговим судом, призупиняється, якщо необхідно ознайомитися з позицією, яку має адміністративний конкурентний орган у паралельному судовому процесі з аналогічного питання [6, с. 858]. Згідно з Договором про ЄС, право приймаючими органи щодо застосування норм Договору про ЄС та норм вторинного права є Європейська комісія та Суд ЄС [7, с. 49]. Водночас європейському праву відомі механізми децентралізованого застосування низки конкурентних правил Договору ЄС. З огляду на пряму дію ст.ст. 81 і 82 Договору ЄС європейське право передбачає прерогативи національних судових та виконавчих органів щодо прямого застосування положень ст.ст. 81 і 82 Договору ЄС. Нині ця система набула подальшого розвитку [8].

До 1 травня 2004 р. національні органи мали право застосовувати норми ст.ст. 81 і 82 Договору ЄС, за виключенням положення ч. 3 ст. 81, що передбачає випадки та централізований порядок повідомлення про укладення певних категорій ринкових договорів із метою отримання від Європейської комісії індивідуального дозволу щодо цього договору.

Із прийняттям Регламенту ЄС № 1/2003/420 ця система була замінена на систему правових виключень із переліку заборонених договорів. Водночас поряд із Європейською комісією повноваження визнання відповідності договору юридичним виняткам були також надані національним правоохоронним органам, зокрема судовим і виконавчим. Доцільно зазначити, що, якщо національні суди наділені такими повноваженнями безпосередньо, то виконавчі органи – у випадках, якщо це передбачено національним законодавством.

Ця система сприяє досягненню щонайменше двох цілей. По-перше, залучаючи національні владні органи в процес застосування конкурентного права ЄС, суспільство посилює та збільшує засоби вирішення насамперед своїх транснаціональних завдань за рахунок національного ресурсу. По-друге, національні правозастосовні органи використовують стандарти конкурентно-правового регулювання, прийнятих в ЄС, та механізми нормативно-правового регулювання, запропоновані ЄС на національному рівні, для регулювання конкуренції в масштабі окремої держави. Механізм прив'язки національних конкурентно-захисних систем до стандартів ЄС у цій сфері доповнюється низкою процедурних правил.

Ст. 234 Договору ЄС установила порядок, згідно з яким, якщо національний суддя або конкурентний адміністративний орган при застосуванні конкурентного права ЄС матимуть сумніви та складність у тлумаченні норм, вони можуть направити в Суд ЄС запит інформаційно-правового характеру [8].

Також потрібно розглянути підходи і правила визначення застосовного права при колізіях національних регуляторів та норм права ЄС. Має місце витіснення національних підходів підходами ЄС, що відображає зміну парадигми у підходах до визначення застосовного права при колізіях національних регуляторів і норм права ЄС. У цьому разі доцільно зауважити на думку фахівців про співвідношення національних інтересів й інтересів Співтовариства між собою. Право ЄС є за своєю сутністю сукупністю норм, інститутів і принципів, які слугують вираженням і закріпленням волі й інтересів Союзу як інтересів транснаціональних.

Водночас резюмується, що воля й інтереси держав-членів як первісні на момент створення Співтовариств інтегровані в цей загальний інтерес, але не у вигляді волі й інтересів кожної держави-учасниці, а як загальний зовнішній інтерес. Однак цей принцип має обмежену сферу дії. Він стосується лише випадків, коли національні заборони й європейські правила адресовані ідентичним випадкам. Якщо національний законодавець створює більш жорстке регулювання для господарюючого суб'єкта у межах інших правових інститутів або механізмів, установлених законодавством ЄС, це його суверенне право, ці механізми діють самостійно.

Одним із прикладів відмінностей підходів у публічно-правовому регулюванні конкурентних відносин в ЄС і його країнах-членах є, зокрема, порядок надання інформації в цілях антимонопольного контролю. Для дослідження проблематики правового забезпечення балансу інтересів у сфері антимонопольного регулювання у межах

європейської інтеграції слухним є питання співвідношення в цій сфері права ЄС та права Ради Європи.

Система ЄС і його органів відіграють першочергову роль у взаєминах із системою Європейської комісії з прав людини. ЄС розглядається як головна сила загальноєвропейського масштабу, виконує роль координатора європейської конкурентної політики. Взяти, наприклад, його активну роль у розробці нових стандартів у правовому й етичному розумінні дискримінації.

Приєднання ЄС до Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ) свідчить про прагнення лідерів ЄС забезпечити систему комунітарних інститутів та їх правову політику в різних сферах від визначального або навіть корегуючого впливу в майбутньому з боку інститутів Ради Європи у процесі застосування цієї конвенції при вирішенні спорів з участю ЄС та застосування комунітарного права. Правила участі ЄС в ЄКПЛ, зокрема, введення інституту відповідача, змінюють всю Європейську систему захисту прав людини. ЄС отримує право вступати у справі не як третя сторона, а повноправний відповідач щодо розгляду позову по суті, встановлюючи відповідну процедуру. В цьому разі жодної конкуренції юрисдикцій не виникає. У всіх категоріях справ, у яких зацікавлений ЄС, що впливають із застосування норми права ЄС державами-членами та поданими проти ЄС – Суд ЄС виявляється першою інстанцією.

Досвід інтеграційних підходів ЄС слід враховувати під час формування перехідної національної моделі. Що більш збалансовані будуть підходи до забезпечення соціально-економічних інтересів країн-членів між собою, забезпечення реального балансу інтересів, то ефективніше і стабільніше буде сам процес європейської інтеграції України.

Договором про асоціацію України та ЄС передував складний шлях інтеграційної взаємодії низки держав пострадянського простору, який розпочався майже одразу після розпаду СРСР, з переходом у НАТО країн Балтії. Поступово формується група держав, які є головними учасниками європейської інтеграції. Окремим підсумком інтеграційної динаміки стала Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що встановлює загальні засади конкуренції [9]. Крім того, конкурентному регулюванню присвячено спеціальні положення.

Організаційно-конкурентне регулювання у державній системі інтеграційного об'єднання набуває багаторівневої структури, що охоплює наднаціональне та національне регулювання. У процесі

економічної та політичної інтеграції відбувається процес передачі на наднаціональний рівень значного обсягу регулюючих і правоохоронних повноважень. Водночас важливо зауважити, що наднаціональне конкурентне регулювання ЄС не скасувало аналогічного регулювання на національному рівні країн-членів. Усі рівні регулювання існують паралельно. Критерії розмежування їх предмета було закладено Римським договором 1957 р., згідно з яким до загальноєвропейської компетенції належать питання захисту конкуренції, що стосуються загального ринку, тоді як національна антимонопольна юрисдикція поширюється тільки на відносини, що впливають на конкуренцію всередині окремої держави-члена. Подібна модель формується у межах перехідного етапу економічної інтеграції. Таку модель можна назвати дуалістичною. Для дослідження дуалістичних моделей важливе значення має вивчення питання взаємовпливу регулюючих рівнів.

Вивчення досвіду ЄС в сфері конкурентного регулювання дало змогу зробити висновок про значну домінацію й імперативний вплив регулюючих підходів ЄС в сфері антимонопольного регулювання на зміст аналогічного регулювання в країнах-членах, на значну залежність останнього від змісту підходів і позицій наднаціональних органів ЄС. Зазначене дає змогу розглянути конкретні дуалістичні моделі регулювання з погляду домінування одного з двох рівнів регулювання.

У теоретичному плані конкретний перехідний етап у правовому регулюванні може характеризуватися в розглянутому контексті як модель пріоритетного національного регулювання, моделі пріоритетного наднаціонального регулювання або моделі паритету регулювання економічних відносин. Пріоритет – змістовне домінування, а не кількісне переважання норм права, тобто домінування, що визначає основну логіку, головний напрям і концепцію регулювання, ключові механізми прийняття рішень загалом. З одного боку, в норми європейського права введена система наднаціональної юрисдикції та регулювання, створено систему антимонопольного регулювання та контролю стосовно транскордонних ринків. Ця юрисдикція не підміняє національну, але діє паралельно, маючи свій предмет регулювання та контролю.

З іншого боку, європейське право встановлює міжнародно-правові засади для країн-членів щодо формування власних національних систем антимонопольного регулювання, встановлюючи обов'язкові принципи та правила конкуренції. Установлені в Договорі про асоціацію принципи та правила конкуренції обов'язкові для України, оскільки Договір має подвійну спрямованість предмета. З одного боку, він формує обов'язкові для національної держави-майбутнього члена правила, з іншого – створює наднаціональну систему регулювання

та правопорядку щодо трансграничних ринків. Тому необхідно зазначити, що завдання балансу інтересів підвищують значення сутності наднаціонального регулювання, обов'язкового для національного антимонопольного регулювання.

Досвід ЄС свідчить, що інтереси національних держав можуть потрапити в залежність і підпорядковане положення від загального антимонопольного регулювання. Тому національні загальноекономічні стратегії повинні пройти чітке узгодження при їх розробці та схваленні на предмет відповідності системі принципів і правил конкуренції, що встановлюється європейським правом. Зокрема, доцільно розробляти юридичні засоби інтеграції цілей і завдань, що визначаються актами стратегічного планування (Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» тощо), з цілями, принципами та правилами конкуренції, що встановлюються не тільки на національному, але й наднаціональному рівні.

Не викликає сумнівів необхідність протидії монополізації ринків, що на світовому рівні усвідомлено в XIX ст. із прийняттям Паризької конвенції 1883 р., що охоплює засоби протидії цьому явищу [10]. Однак водночас світова практика орієнтується не на адміністративний, а на судовий захист від актів недобросовісної конкуренції, забороненої цією Конвенцією. Для протидії недобросовісній конкуренції національна модель передбачає наявність спеціалізованого органу виконавчої влади – антимонопольного органу. Це є радше відступлення від загального правила.

При необхідності створення правових засобів опосередкування рішень концептуальних питань забезпечення стратегічних національних цілей у наднаціональному антимонопольному регулюванні важливу роль відіграє юридична техніка і продуманість логіки й узгодженості, системності змісту конкретних принципів і правил конкуренції, які стають обов'язковими для країн, які мають наміри європейської інтеграції. Недоліки та пробіли адаптації антимонопольного права збігаються з недоліками національного права країн-членів ЄС з пострадянського простору та країн-членів ЄС, які входили до Ради економічної взаємодопомоги. Дослідження адміністративно-правових аспектів у сфері, що розглядається, потребує врахування інтеграційних процесів у європейській економіці відповідно до державної політики, спрямованої на ліквідацію енергетичної залежності держави, забезпечення національної безпеки й обороноздатності в умовах військово-політичного тиску, визначеного Воєнною доктриною України [11]. Необхідно досліджувати пріоритети, тенденції, стратегічні цілі, завдання, принципи та напрями правового регулювання з метою

пришвидшення розвитку механізмів, які сприяють реалізації Угоди про асоціацію України та ЄС й підвищують рівень національної безпеки та обороноздатності держави [12, с. 67].

Висновки. Формування національного антимонопольного регулювання в контексті європейської інтеграції України відбувається в умовах міжнародної конкуренції, конкуренції регіональних інтеграційних об'єднань між собою, участі держав одночасно в декількох інтеграційних об'єднаннях, що відрізняються різними організаційними підходами та змістом регулювання. З одного боку, активність держави у цій галузі відображає наявність складних і різноманітних економічних інтересів, що вимагають своєї захищеності, з іншого – порушує складні правові завдання стосовно їх балансу, що обумовлює необхідність змістовної розробки відповідних юридичних питань у концептуальному й юридично-технічному плані, враховуючи імперативність міжнародно-правових норм і принципів у системі національного права.

1. Бакалінська О. Адаптація конкурентного законодавства України відповідно до Угоди про асоціацію Україна–ЄС. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2017. № 5. С. 96–106.

2. Дуцька А. Конкурентні відносини в економіці країн Європейського Союзу. *Вісник КНТЕУ*. 2015. № 4. С. 14–29.

3. Саржинська А. Р., Милашко О. Г. Економічне співробітництво Іспанії та України. Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. Одеса: ОНЕУ, 2016. Вип. 2. С. 61–66.

4. Стадник К. О. Світовий досвід державного контролю за процесами економічної концентрації. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 3 (14). С. 161–167.

5. Беликова К. Недобросовестная конкуренция в свете законодательства Испании. *Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность*. 2012. № 2. С. 50–56.

6. Гук Г. В. Зловживання монопольним (домінуючим) положенням в антимонопольному законодавстві європейського співтовариства та України. *Молодий вчений*. 2017. № 11 (51). С. 856–859.

7. Смирнова К. Джерела антимонопольного права Європейського Союзу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 2 (41). С. 47–51.

8. Договір про Європейський Союз. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029

9. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 40. Ст. 2021.

10. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123

11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України від 24.09.2015 р. № 555/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>

12. Єсімов С. С., Дитюк В. З. Адміністративно-правове регулювання стандартизації – важливий напрям підвищення обороноздатності України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. 2016. № 845. С. 61–67.

Bondarenko V. A., Pustova N. O. Organizational aspects of antimonopoly regulation in the context of European integration

In accordance with the Constitution of Ukraine, the national administrative and legal antimonopoly regulation is governed by international legal norms and principles obligatory for the national legislation. At present, competitive regulation is carried out not only at the national level, but also at the international level. Moreover, international legal regulation of competition takes place in several directions or in several formats within the framework of universal and regional international organizations, including integration regional economic associations, as well as through various international treaties between states, competition authorities of states and other subjects of international law.

The implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union requires a gradual adaptation of the national anti-monopoly legislation to the requirements of the EU. Regional integration processes play an important role in forming the balance of interests and the legal basis for its provision in the field of antimonopoly regulation. The European Union can be distinguished among the associations that envisage different levels of economic integration, including the competitive aspects of regulation.

The formation of the national antimonopoly regulation in the context of European integration of Ukraine takes place under conditions of international competition, competition of regional integration associations with each other, participation of states simultaneously in several integration associations that differ in different organizational approaches and content of regulation. On the one hand, the activity of the state in this area reflects the existence of complex and diverse economic interests that require their protection.

On the other hand, the activity of the state sets complex legal tasks regarding their balance, which stipulates the necessity of meaningful development of appropriate legal issues in the conceptual and legal-technical terms, taking into account the imperative of international legal norms and principles in the system of national law.

Key words: *antimonopoly regulation, European integration, national model of regulation, European Union.*

Стаття надійшла 2 жовтня 2018 р.